

Selvitys Iisalmen kulttuurikeskuksen rakennushistoriasta

Sisällysluettelo

SELVITYS IISALMEN KULTTUURIKESKUKSEN RAKENNUSHISTORIASTA.....	1
Perustietolomake	3
Johdanto	4
KULTTUURIKESKUSTEN RAKENTAMINEN OLII UUSI, 1980-LUKUA LEIMANNUT ILMIÖ	5
IISALMEN KIRJASTO- JA KULTTUURITALON SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN	5
Kirjasto- ja kulttuuritilojen tarve Iisalmessa 1960- ja 1970-luvuilla	5
Suunnittelukilpailu.....	6
Yleisarvostelun keskeinen sisältö: Sopeutuminen ympäristöön	7
Yleisarvostelun keskeinen sisältö: Sisätilojen toiminnat ja arkkitehtuuri	7
Voittaneen työn arvostelu	8
SUUNNITTELIJA: ARKKITEHTI PEKKA PITKÄNEN.....	10
AIKAKAUDEN ARKKITEHTUURISTA.....	10
IISALMEN KULTTUURIKESKUKSEN ARKKITEHTUURI JA TEKNIikka	11
Nykytilanne	11
Pohjaratkaisu	11
Ulkoarkkitehtuuri	12
Rakennerratkaisut	13
Sisätilojen materiaaleista ja pinnoista	13
Valokuvia keskeisistä sisätiloista	15
Muutosvaiheet ja säilyneisyys.....	20
TEHTYJÄ SELVITYKSIÄ	21
LÄHTEET	22

Perustietolomake

Kohde	Kirjasto- ja kulttuuritalo, "Kulttuurikeskus"
Osoite	Kirkkopuistonkatu 11
Rakennuttaja	Iisalmen kaupunki
Pääsuunnittelija	Arkkitehtitoimisto Pekka Pitkänen ky
Rakennesuunnittelu	Insinööritoimisto Esko Savolainen Oy
LVI-suunnittelu	LVI-toimisto Esko Ruuska ky
Pääurakoitsija	Rakennusliike Eero Niskanen
Valmistumispäivämäärä	7/1989
Käyttötarkoitus alkup./nykyinen	Kirjasto- ja kulttuuritalo
Keskeisiä muutoksia tai kunnostuksia arkkitehtuurin näkökulmasta	<p><i>Tilat:</i> vuonna 2000 asuntotilaksi suunniteltu tila muutettu toimistotiloiksi, vuonna 2018 arkistotilat kellarikerrokseen. Omatoimikirjasto lehtilukusaliin vuonna 2019.</p> <p>Pintamateriaalit ja kiintokalusteet: lämpiön nukkamatto uusittu vuonna 2008, vuonna 2005 kirjaston palvelutiski ja sitä ympäröivää lattiaa uusittu.</p> <p><i>Ulkoarkkitehtuuri:</i> Julkisivujen ja sisäpihan kunnostuksia vuosina 2009 ja 2012.</p>
Omistus	Iisalmen kaupunki
Kiinteistötiedot	140-1-20-5
Voimassa oleva kaavatilanne	Yleisten rakennusten korttelialue.
Rakennusoikeus	7 800 km ²
Suojelustatus	Ei suojeltu asemakaavalla. Asemakaavan muutos vireillä.

Johdanto

Tämä selvitys on koottu asemakaavan muutostyötä varten vuonna 2023. Tavoitteena on luoda yleiskuva rakennuksesta käymällä läpi sekä toteutukseen johtaneen suunnittelukilpailun aineistoja että rakennukseen tehtyjä muutostöitä ja käyttöhistoriaa. Selvityksessä kuvataan myös kohteen suunnitteluun ja toteutumiseen liittyvien vuosikymmenten ajankuvaa: paikallisia olosuhteita, jotka johtivat hankkeen etenemiseen ja toisaalta aikakauden arkkitehtuurin suuntauksia. Samalla esitellään kohteen suunnittelijan, arkkitehti Pekka Pitkäsen uraa. Näiden avulla ymmärrys kohteesta osana aikansa yhteiskunnallisia ilmiöitä, toteutunutta ympäristöä ja arkkitehtuuria syventyy.

Iisalmen kulttuurikeskus on rakentunut vuonna 1980 ratkaistun suunnittelukilpailun voittaneen ehdotuksen pohjalta. Suunnittelukilpailun aikaisia tavoitteita ja mm. arkkitehtonisia-, kaupunkikuvallisia ja toiminnallisia arvoja on kuvattu kilpailuasiakirjoissa. Rakennuksen korjaushistoriaa on taas käsitelty hankesuunnitelma-asiakirjassa, jota on hyödynnetty tässä selvityksessä. Tämä selvitys ei sisällä esimerkiksi kohteen huonetilakohtaista inventointia tai muita yksityiskohtaisia selvityksiä. Toisaalta suunnittelukilpailussa korostettujen tilojen, kuten sali-, aula-, lämpiö- ja kirjastotilojen osalta on pyritty kartoittamaan myös tilojen säilyneitä kiinteitä pintoja ja kiintokalusteita. Selvityksen on laatinut asemakaava-arkkitehti Hannele Kelavuori Iisalmen kaupungilta.

Kulttuurikeskusten rakentaminen oli uusi, 1980-lukua leimannut ilmiö

Kirjastorakentaminen alkoi elpyä, kun öljykriisin aiheuttama taloudellinen taantuma helpottui. Vuoden 1978 valtionosuusuudistus pohjautui uuteen kunnalliseen kantokykyluokkajärjestelmään, ja se nosti etenkin köyhempien kuntien kirjastojen valtionapua ajan kustannustasoon suhteutettuna. Kirjastojen asema hyvinvointiyhteiskuntaa tukevinä merkkirakennuksina vahvistui, ja niihin suhtauduttiin kunnallisina tietokeskuksina ja yleisinä kohtauspaikkoina. (Museovirasto, 2019.) Vuosikymmenen kuluessa aloitettiin yhdeksän kulttuurikeskuksen rakentaminen ja viidestä pidettiin kilpailu (Standertskjöld, 2011).

Iisalmen Kirjasto- ja kulttuuritalon suunnittelu ja rakentaminen

Kirjasto- ja kulttuuritilojen tarve Iisalmessa 1960- ja 1970-luvuilla

1960-luvulta alkaen Iisalmen kulttuuritoiminnan kehittämisen keskeisimmäksi esteeksi koettiin tilojen puute tai puutteellisuus. Kirjastolautakunta perusti 1970 toimikunnan ajamaan kirjasto- ja kulttuuritalo asiaa eteenpäin. 1973 kirjastolautakunta ehdotti arkkitehtikilpailun järjestämistä. Vuosikymmenen puolivälissä kirjastolautakunta oli hankkeen nopeuttamiseksi kallistumassa pelkän kirjastotalon kannalle, joka sai vastakaikua keskushallinnosta ja tekniseltä toimialalta, koska se vaikutti taloudellisesti realistisemmalta ja tonttiasia olisi helpompi ratkaista. Paikalliset kulttuurielämän edustajat ottivat kuitenkin aktiivisesti kantaa kulttuuritilojen puolesta. Kirjasto-kulttuuritalo kilpaili hankkeena suunnittelumäärärahasta uuden kaupungintalon ja paloaseman laajennuksen kanssa. (Luttinen, 2006.)

Tekninen lautakunta piti korttelia 20 liian pienenä ja ehdotti paikaksi Paloisvirranrantaa sillan ja kotiseutumuseon välissä. Virranranta koettiin kuitenkin liikenteellisesti haastavaksi. Valtuusto hyväksyi 1976 kortteliin 20 kirjasto-kulttuuritalon rakentamisen sallimavan asemakaavan. Hanke ei ottanut edistyäkseen. Kaupunginhallitus asetti 1978 uuden suunnittelutoimikunnan valmistelemaan hanketta ja se teki ehdotuksen huonetilaohjelmaksi, jonka valtuusto hyväksyi 1979. (Luttinen, 2006.)

Kaupunginhallitus päätti järjestää yleisen arkkitehtuurikilpailun rakennuksen suunnittelemiseksi. kaupunginhallitus antoi 1981 arkkitehti- ja sisustussuunnittelun Pekka Pitkäsen tehtäväksi. Kirjasto-kulttuuritalosta käytiin useaan otteeseen paikallisesti kovaa kamppailua niin valtuustosalissa kuin lehtien palstoilla. Kaupunki pohti mahdollisuutta rakentaa kohde vaiheittain. Vuonna 1984 kaupunginvaltuusto myönsi kulttuurikeskukselle ensimmäiset rakentamismäärärahat. Opetusministeriö myönsi 1986 kauan odotetun pääkirjaston rakentamisluvan ja kaupunginvaltuusto siunasi kulttuurikeskuksen rakentamispäätöksen 1986 niukimmalla mahdollisella määränemmistöllä. Kustannukset olivat runsaat 58 miljoonaa markkaa. Urakkasopimus allekirjoitettiin joulukuussa 1986. Kulttuurikeskus vihittiin käyttöön 4.11.1989. (Luttinen, 2006.)

Kuva 1 Iisalmi 1990. Vappu. Mieskuoron johtajana opettaja Jouko Löytynoja. Kuva: Iisalmen kameraseura.

Suunnittelukilpailu

Kilpailu koski Iisalmen kaupungin kirjasto- ja kulttuuritalon suunnittelua. Kilpailu on ratkaistu elokuussa 1980. Kilpailuun saatiin 58 ehdotusta. 1. palkinto myönnettiin ehdotukselle "Lastu", jonka tekijänä oli arkkitehti SAFA Pekka Pitkänen, pääavustajanaan arkkitehti SAFA Matti Takala.

Kilpailun päämääränä oli löytää Iisalmeen rakennettavalle kirjasto- ja kulttuuritalolle arkkitehtonisesti korkeatasoinen ja ympäristöönsä sopeutuva sekä toiminnallisesti tarkoituksenmukainen ja taloudellinen ratkaisu.

Kirjasto- ja kulttuuritaloon tuli kilpailuohjelman mukaan suunnitella sali- ja yleisötilat sekä

tilat kirjastolle, kansalaisopistolle, musiikkiopistolle sekä kulttuurihallinnolle. Lisäksi kilpailuohjelma sisälsi talonmiehenasunnon ja mm. siivous- ja teknisiä tiloja. Huonetoiminnan mukainen tarve tiloille oli yhteensä 3970 m², josta suurimmat olivat 1365m² sali- ja yleisötilat ja 1500 m² kirjastotilat.

Kilpailun arvostelussa on erityisesti kiinnitetty huomioita rakennuksen sopeutumiseen ympäristöön ja Iisalmen pienimittakaavaiseen kaupunkikuvaan, rakennuksen arkkitehtoniseen otteeseen ja idearikkauteen, rakennuksen sopeutumiseen erilaisiin käyttötarkoituksiin sekä taloudellisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen.

Yleisarvostelun keskeinen sisältö: Sopeutuminen ympäristöön

Sopeutumisesta ympäristöön todetaan, kuinka parhaat ehdotukset ovat onnistuneet kääntämään ympäristön asettamat ehdot edukseen ja näissä ehdotuksissa suuret salimassat on onnistuneesti sijoitettu korttelin koulunpuoleiseen osaan. Korttelin perusjäsenöinnissä ovat parhaiten onnistuneet ne ehdotukset, jotka ovat tuoneet rakennuksen pääsisääntulon korttelin eteläsivulta, jossa se rajautuu Kirkkopuistoon.

Ulkoisen arkkitehtuuri

Kilpailun kärkeen yltäneet työt osoittavat, että hillityllä ja hienovaraisella otteella saavutetaan parhaat tulokset ulkoisen arkkitehtuurin osalta.

Yleisarvostelun keskeinen sisältö: Sisätilojen toiminnot ja arkkitehtuuri

Sisätilojen toimintojen ja arkkitehtuurin osalta arvostelussa kiinnitettiin huomiota kunkin toimintayksikön itsenäiseen toimivuuteen, keskeisten aula- ja lämpiötilojen aktivoivaan luonteeseen ja viihtyvyyteen sekä rakennuksen toimivuuteen vaihtelevissa käyttötilanteissa.

Salit ja yleisötilat

Onnistuneina ja taloudellisina pidettiin ratkaisuita, joissa oli selkeitä suorakaiteen muotoisia saliratkaisuita ja omaleimaisuuden, vilkkaiden ja puoleensa vetävyyden kohdistamista lähinnä aula- ja lämpiötiloihin. Parhaissa ehdotuksissa pääosa keskeisistä toiminnoista on ratkaistu ensimmäisen kerroksen tasossa. Etenkin kahvion sijoituspaikkaa on pidetty tärkeänä toimintoja yhdistävänä toimintona. Näyttelytilojen sijoittamista täysin muusta toiminnasta erilleen on pidetty virheenä. Lämpiötilojen ylikorostamista ja haettua monumentaalisuuden tavoittelua on koettu vieraana kyseisen tyyppisessä hankkeessa.

Kirjastotilat

Kirjastotilojen sijoittamista ensimmäiseen kerrokseen ainakin pääosin ja tilaryhmän keskitettyä muotoa on pidetty toiminnallisesti hyvänä. Kirjaston edes osittaista kokemista aulatiloihin on pidetty myönteisenä.

Opisto- ja kulttuurihallinnon tilat

Opisto- ja kulttuurihallinnon tilojen sijoittaminen siten, että ne muodostavat oman erillisenä toimivan yksikön, mutta ovat hyvin myös yhteydessä sali-, kahvio- ja aulatiloihin, on johtanut yleensä sekä tehokkaisuuteen että toimiviin ratkaisuihin.

Sisäinen liikenne, sisäänkäynnit ja huolto

Keskeisten aulatilojen sijoittaminen rakennuksen eri suunnilta tulevien ihmisvirtojen risteyskohtaan on sekä liikenteellisesti ollut oikea että myös avannut yhteishanketyyppisen rakennuksen perusratkaisulle edullisen lähtökohdan. Ehdotuksia, joissa Kirkkopuistonkadun puoleinen julkisivu on täysin suljettu,

visuaalisestikin eristetty sisätoiminnoista, on pidetty sekä toiminnallisesti että orientoitavuuden kannalta tämän tyyppiselle hankkeelle vieraana. Toimivuus vaihtelevissa käyttötilanteissa edellyttää myös erillisten sisäänkäyntien mahdollisuutta erityisesti kirjasto- ja opistotiloihin. Parhaissa ehdotuksissa tämä onkin pystytty toteuttamaan vähäisin keinoin.

Sisätilojen arkkitehtuuri

Sisätilojen arkkitehtoninen kokonaisuus ja omaleimaisuus on merkityksellistä etenkin aula- ja lämpiötilojen ratkaisussa. Yhteyden ja läheisyyden kokeminen talon eri toimintapisteisiin ja ulkotilaan tulisi näistä keskeisistä tiloista olla luonteva. Oleskeluun ja liikenteeseen varattujen tilanosien jäsentelyn tulisi olla selväpiirteistä nimenomaan jatkuvissa tilasarjoissa.

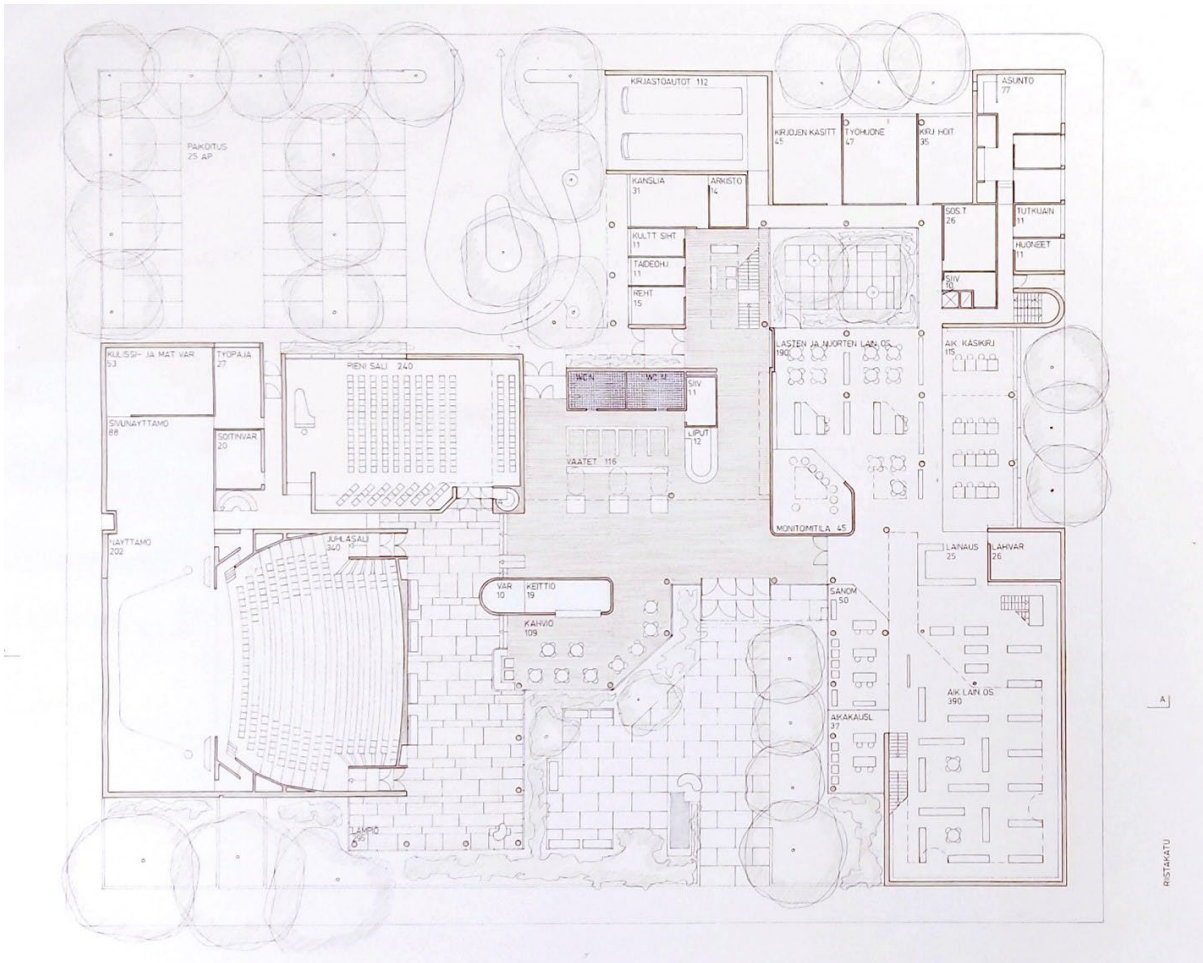
Voittaneen työn arvostelu

Kilpailun voitti "Lastu"-niminen ehdotus. Ehdotuksen kerrosala oli 5100 m². Sali – ja yleisötilat olivat 1671 m² ja kirjaston tilat 1523 m².

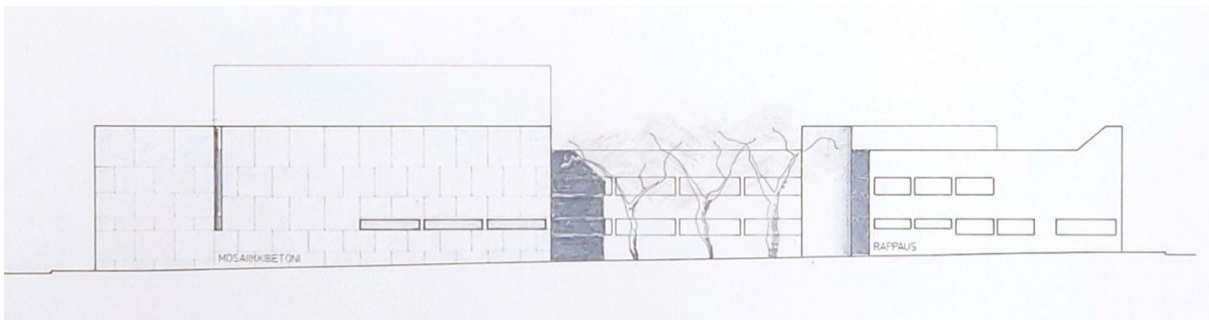
Otteita voittaneen työn arvostelusta:

- Iisalmen kaupunkiranteelliset lähtökohdat taitavasti huomioon ottava, ympäristöönsä hienovaraisesti liittyvä ehdotus. Ehdotus on arkkitehtoniselta otteeltaan korkealuokkainen ja huolella tutkittu. Rakennuksessa on selkeä runkojärjestelmä ja toimintojen perusjäsentely kortteliin on erittäin onnistunut.
- Pääsisääntulo rakennukseen on ratkaistu kauniisti Kirkkopuistonkadun puoleiselta aukiopihalta, jonka ympärille lämpiö, kahvio ja lukutilat sijoittuvat. Pihatila jää kuitenkin ulkotilaisuuksia ajatellen ahtaaksi. Rakennuksen pohjaratkaisu on erittäin selkeä ja mahdollistaa toiminnat vaihtuvissa käyttötilanteissa.
- Keskeinen aulatila on kooltaan luonteva ja muodoltaan kodikas ja ystävällinen. Muodostetuissa tiloissa on paljon kauniita osaratkaisuja. Salit lämpiöineen on ratkaistu miellyttävästi ja yhteisine aputiloineen muodostavat toimivan kokonaisuuden.
- Kirjastoratkaisu on erittäin ansiokas.
- Opistojen ryhmätiloissa on lievää alimitoitusta.
- Julkisivut ovat yksinkertaisin keinoin jäsennöity suhteiltaan varmoiksi ja kauniiksi.

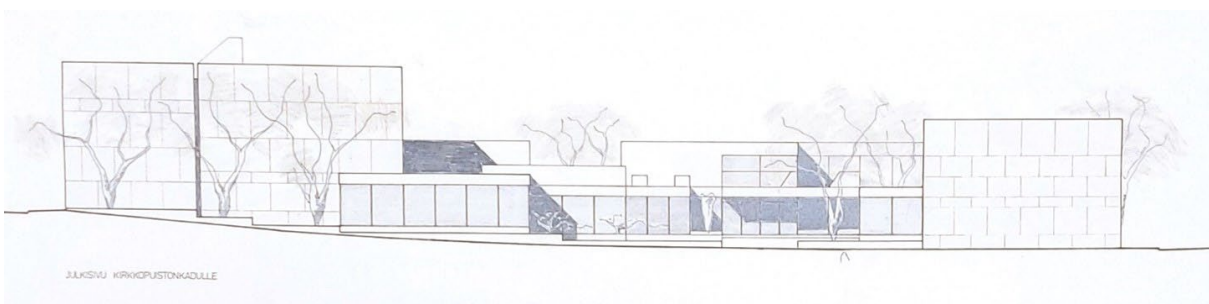
(Iisalmen kaupungin kirjasto- ja kulttuuritalon suunnittelukilpailun arvostelupöytäkirja.)

Kuva 2 Kilpailuehdotus "Lastu", pohjapiirros.

Kuva 3 Kilpailuehdotus "Lastu", julkisivu Riistakadulle.

Kuva 4 Kilpailuehdotus "Lastu", julkisivu Kirkkopuistonkadulle.

Rakennustyö aloitettiin vuonna 1986 ja rakennus valmistui heinäkuussa 1989. Kulttuurikeskuksen rakenteet ovat pääosin alkuperäisessä kunnossa lukuun ottamatta yksittäisiä pienehköjä korjaustoimenpiteitä. (Hankesuunnitelma, 2022.)

Suunnittelija: arkkitehti Pekka Pitkänen

Pekka Pitkänen (1927–2018) oli keskeinen sodanjälkeisen suomalaisen modernismin arkkitehti, etenkin kotikaupungissaan Turussa. Hänen uransa ulottui 1950-luvulta 1990-luvun loppuun. Pitkänen suunnitteli mm. kirkkoja, liikerakennuksia, asuinkerrostaloja ja julkisia rakennuksia. Lisäksi Pitkänen suunnitteli laajennuksia ja peruskorjauksia, kuten eduskuntatalon laajennuksen ja Turun tuomiokirkon peruskorjauksen. Hänen päätyönään pidetään Pyhän ristin kappelia Turussa (1967). Pitkänen itse laski Iisalmen kulttuurikeskuksen päätöidensä joukkoon. Hän sai vaikutteita kotimaisista arkkitehteistä mm. Erik Bryggmanilta ja Alvar Aallolta. Ulkomaisista vaikutteista merkittävin oli Le Corbusier. (Laaksonen, 2021.)

1980-luvulla Pitkänen sai suunniteltavakseen liike- ja virastotaloja. Vuosikymmenen päätöiksi nousivat Iisalmen kulttuurikeskus ja Harjavallan kirkko. Keskustelu Postmodernismista alkoi 1980-luvulla Suomessa. Pitkänen oli hyvin kriittinen postmodernismia kohtaan. Pitkänen sai rakentamisen ja kaupunkisuunnittelun valtionpalkinnon vuonna 1982 ja professorin arvonimen vuonna 1988. Pitkänen jäi eläkkeelle vuonna 1997. (Laaksonen, 2021.)

”Arkkitehtuurin abstraktista luoneesta huolimatta materiaali vaikuttaa arkkitehtonisessa suunnittelussa oleellisesti muodonantoon. Materiaali on, kuten muutkin rakentamisen tekniset osatekijät, oleellinen osa arkkitehtuurin olemusta. Esteettistä ja teknistä ratkaisua ei voida erottaa toisistaan.” (Pekka Pitkänen, Arkkitehtilehti, 1967.)

Aikakauden arkkitehtuurista

Arkkitehtuurissa kritiikki 1970-luvun anonyymia ”laatikkolinjaa” kohtaan kasvoi. Postmodernismiksi kutsuttu arkkitehtuuriajattelu kannusti arkkitehteja etsimään vaihtoehtoja: Miten ilmaista kirjaston symbolista merkitystä yhteiskunnallisena ja kaupunkikuvallisena arvoteknisenä? Miten paikallisyhteisö ja käyttäjät kokisivat uuden rakennuksen omakseen? Enää ei riittänyt, että kirjastorakennus toimii moitteettomasti kuin kone. Sen arkkitehtuurin tuli kuvastaa kirjastolaitoksen kulttuurista merkitystä ja heijastella paikallisen miljööpiirteitä. 1980-luvun arkkitehtuurissa esiintyi postmodernismin rinnalla myös modernismin perinteitä jatkavia ja uudistavia pyrkimyksiä. Niitä olivat mm. selkeän ja suorakulmaisen muotokielen käyttäminen, valkoisen värin, puhtaaksivaletun betonin, luonnonkiven, punatiilen ja puupintojen suosiminen sekä ns. ”uusvanhan”, lavastemaiseksi koetun kansanomaisuuden vastustaminen. (Museovirasto, 2019.)

Iisalmen kulttuurikeskuksen arkkitehtuuri ja tekniikka

Nykytilanne

Pohjaratkaisu

Rakennuksessa on kaksi maanpinnan yläpuolella olevaa kerrosta sekä lähes koko rakennusalan kattava kellarikerros. Kolmannessa kerroksessa on lisäksi ilmanvaihtokonehuone sekä ison salin tekninen ullakkotila.

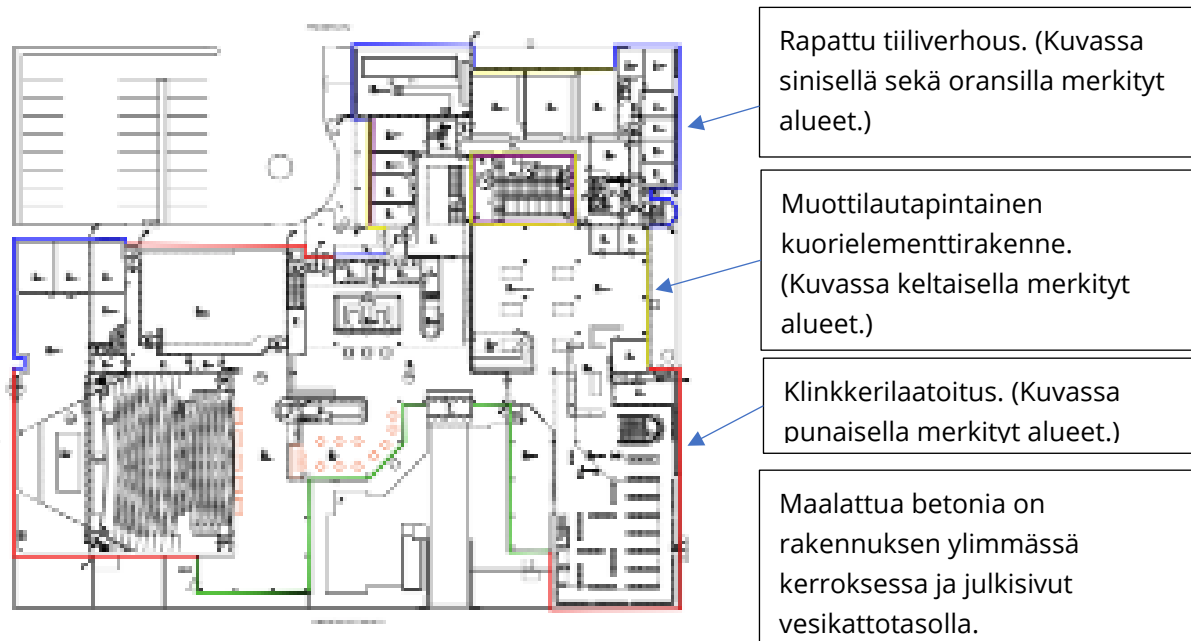
Rakennus on toiminut ja toimii alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan. Kulttuurikeskus jakaantuu toiminnallisiin osiin. Salitilat (A), hallinnon- ja opistojen tilat (D) sekä kirjaston (C) yhdistävänä linkkinä on keskeisesti aula-, kahvio- ja lämpiötiloista muodostuvat tilat (B). Niissä on liikumisen ja saapumisen lisäksi toiminnallisuutta palvelevia tiloja, kuten vaatesäilytys, kahvio ja näyttelykäyttöä.

Kuva 1. Iisalmen kulttuurikeskuksen asemapiirustus, missä eri väreillä on esitetty rakennuksen eri osat A – D.

Kuva 5 Rakennusselityksen mukaiset osat A-D. Lähde: Kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus, 2022.

Ulkoarkkitehtuuri

Kuva 6 Rakennuksen julkisivupinnat. Lähde: Julkisivujen kuntotutkimus. 2022.

Kuva 8a Rapattua julkisivua.

Kuva 8b Klinkkerilaatoitettua julkisivua. (Riistakatu)

Rakenneratkaisut

1980-luvulla paljon käytetyksi tulivat muun muassa kaakelilaattaelementit. Myös teräksen ja alumiinin käyttö rakentamisessa lisääntyi ja monipuolistui. Julkisissa rakennuksissa toteutettiin mm. kattolyhtyjä ja lasikatteisia toreja. (Standertskjöld, 2011).

Iisalmen kulttuurikeskuksen kantavana runkona on paikalla valettu teräsbetonirunko sekä paikalla valetut pilarit ja palkit/välipohjapalkistot. Rakennus on perustettu sekä kallion, betonipaalujen että maanvaraisesti tuettujen pilarianturoiden varaisesti. Rakennuksen alapohjarakenteina ovat kantavat ja maanvaraiset teräsbetonilaatat sekä maanvaraiset teräsbetonilaatat. Alapohjarakenteet ovat väestönsuojan kantavaa teräsbetonilaattaa lukuun ottamatta alapuolelta solupolystyreenillä lämmöneristettyjä. Maanvastaiset seinärakenteet ovat paikalla valettuja teräsbetoniseiniä, mitkä on veden- ja lämmöneristetty ulkopinnasta. Sokkelirakenteet ovat maanvastaiseen seinärakenteeseen teräskonsoleilla kiinnitettyjä kuorielementtejä, mitkä on lämmöneristetty pääasiassa mineraalivillalla. Rakennuksessa on useita ulkoseinärakenteita. Yleisin ulkoseinärakenne on julkisivultaan klinkkerilaattapintainen kuorielementtiseinä. (Kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus.)

Rapatut julkisivut ovat punatiilisen kuorimuurauksen päälle tehtyjä rappauksia. Tutkimuksen perusteella rappaukset ovat kolmikerrosrappauksia, jotka on pinnoitettu silikaattimaalilla. (Julkisivujen kuntotutkimus). Ensimmäisen kerroksen ulkoseinärakenteena paikallisesti oleva valumuottilautapintainen kuorielementtirakenne jatkuu maanpinnan alapuolelle. Teräsrunkarunkoisen ulkoseinän alumiinipellitetty julkisivu. (Kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus.)

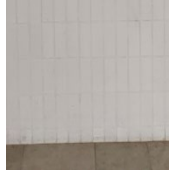
Rakennuksen yleisimmät välipohjarakenteet ovat teräsbetonirakenteisia paikalla valettuja teräsbetonilaattoja tai ontelolaattoja. Rakennuksen bitumikermikate on alkuperäinen. Myös kattoikkunat ovat pääosin alkuperäiset. (Kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus.)

Pääsisäänkäynninkatos on teräsrakenteinen. Rakennukseen on suunniteltu metalli- ja puuikkunoita. Rakennuksessa on kattoikkunoita. (Iisalmen kirjasto- ja kulttuuritalo, rakennusselitys.)

Juhlasalin ja pienen salin pääovet ovat koivukehysovia. Oviin liittyy erityispiirustuksia. (Iisalmen kirjasto- ja kulttuuritalo, rakennusselitys,78.)

Sisätilojen materiaaleista ja pinnoista

Sisätilojen pintamateriaalit aula-, lämpiö-, sali- ja kirjastotiloissa

Tila	huone-tilan nro	lattiat	seinät	katot	Nykytila
aula	102	luonnonkivi-laatta	keraaminen laatta, tasoite	koivulevykatto, tasoite, metallisäleikkö	

Tila	huone-tilan nro	lattiat	seinät	katot	Nykytila
vahtimestari ja lipunmyynti	103	luonnonkivi-laatta	tasoite	koivulevykatto	
vaatetila	104	luonnonkivi-laatta		koivulevykatto	
kahvio	113	luonnonkivi-laatta	tasoite	tasoite, metallilevykatto	
lämpiö	114	Wilton-matto	keraaminen laatta, tasoite	tasoite	
juhlasali	117	tammisauva-parketti	tasoite	lastulevykatto	
pieni sali	121	tammisauva-parketti	tasoite	koivulevykatto, tasoite	
lukusali	152	luonnonkivi-laatta	tasoite, keraaminen laatta	tasoite, metallisälekatto	
lainaustoimisto	153	luonnonkivi-laatta, korkkiparketti	tasoite	tasoite, metallisälekatto	
aikuisten lainauststo	154	korkkiparketti	tasoite	tasoite, metallisälekatto	
lasten ja nuorten osasto	158	korkkiparketti	tasoite	tasoite, metallisälekatto	
monitoimitila	159	korkkiparketti	tasoite	tasoite, metallisälekatto	
musiikkiosasto	160	korkkiparketti	tasoite	tasoite, metallisälekatto	
käsikirjasto, kotiseutuosasto=nyk. monitoimitila ja käytävä (parvi)	251, 252	silmukkanukka-matto	tasoite	tasoite, metallisälekatto	lattia: samaa kuin kirjaston 1.krs lattia
aula (pohjoisempi)	192	luonnonkivi-laatta	tasoite	koivulevykatto	

Taulukko 1 Keskeisten julkisten tilojen pintamateriaalit. Lähde: huoneselitys (1980) sekä kartoitus, Kelavuori (2023).

Valokuvia keskeisistä sisätiloista

Aula (102)

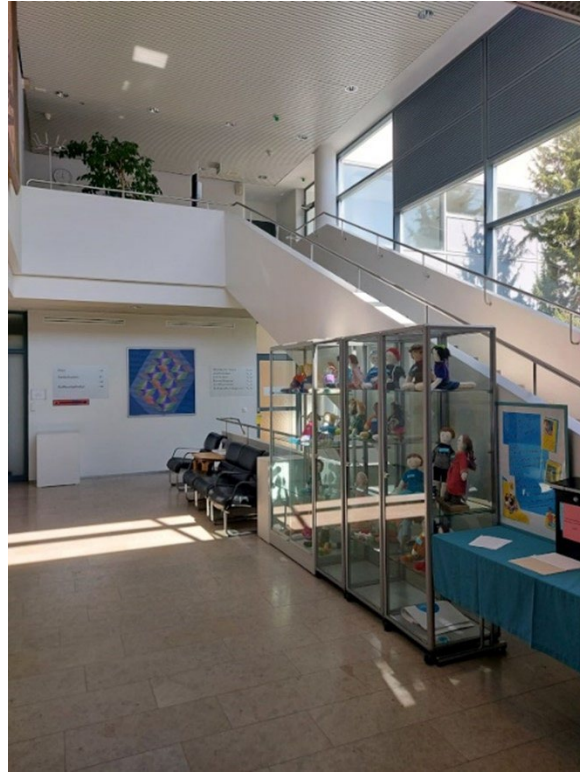
Kuva 9 Vaatetila (vas.). Vahtimestari ja lipunmyynti (kesk.). Aulan keraaminen laatta, seinäpinta (oik.).

Kuva 10 Aula.

Kuva 12a Pääovelta pohjoisempaan aulaan johtava käytäväinen osuus.

Kuva 12b Pohjoisempi, hallinto- ja opistotilojen aula (192).

Kahvio

Kuva 13 Kahvioon kulku aulasta.

Lämpö

Kuva 15 Lämpö.

Kuva 15 Eino Säisä-salin ovi.

Kirjasto

Kuva 16 Kirjaston parvelle johtava portaikko.

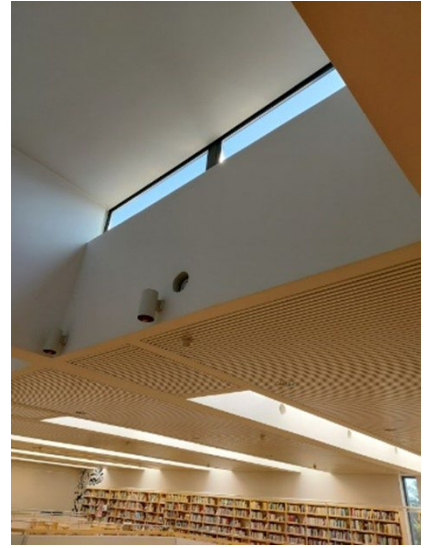
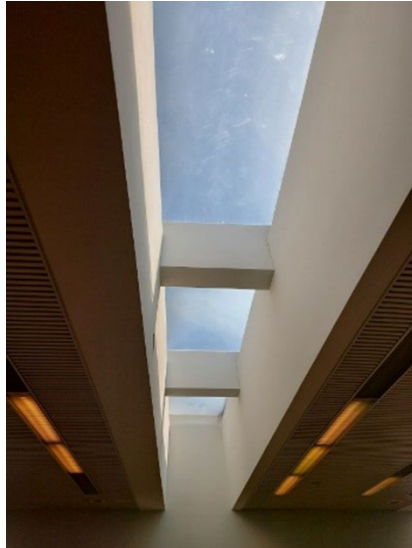
Kuva 17 Kirjaston kahden kerroksen korkuinen avoin tila, jota parvi kiertää. (2023)

Kuva 19 Näkymä parvelta lehtilukusalin/omatoimikirjaston suuntaan.

Kuva 18 Näkymä sisäpihalle.

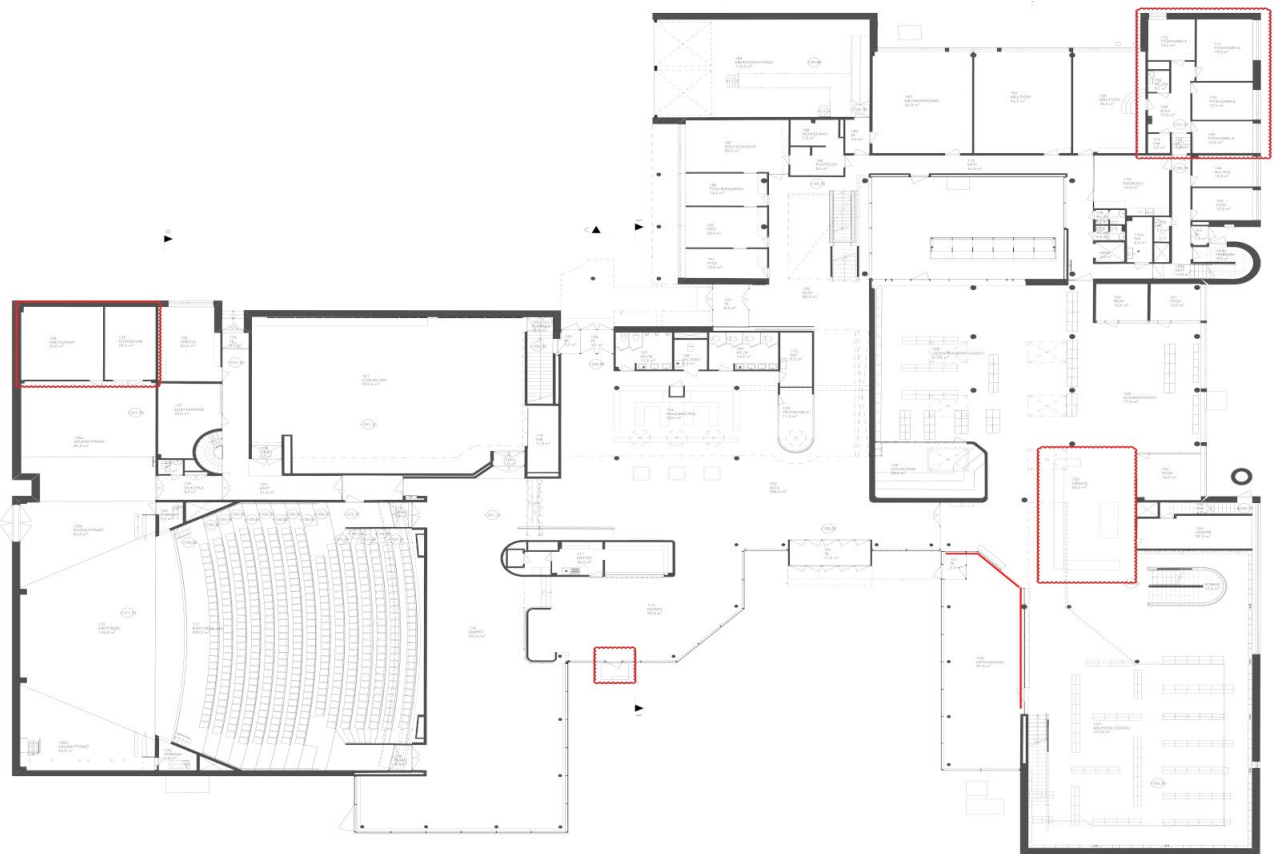
Kuva 19 Esimerkkejä epäsuoran luonnonvalon käytöstä kirjastossa.

Muutosvaiheet ja säilyneisyys

Muutosvaiheet

Vuosi	Toimenpide
2000	Muutettu alun perin talonmiehen asunnoksi suunniteltu tila toimistotiloiksi. Lisäksi väestönsuojatilat on otettu harjoitustiloiksi. Lämmöntalteenotto lisätty.
2003	Uusi ulko-ovi rakennettu kahviosta suoraan etupihalle.
2005	Sivinäyttämön lattia uusittu - kirjaston palvelutiski ja sitä ympäröivää lattiaa uusittu, ulkoseinäelementtien saumauksia uusittu.
2008	Lämpöön nukkamatto uusittu.
2009	Julkisivut maalattu + elementtisaumat uusittu - tuulikappien lämpöpuhaltimia uusittu/korjattu.
2010	Säisä-salin äänijärjestelmä uusittu, myös induktiosilmukka lisätty - lämmönsiirrin uusittu.
2011	Sisäpiha kunnostettu.
2012	Lukitusjärjestelmä ja kuulutusjärjestelmä uusittu - kirjastoautolle rakennettu autotalliin kävelysilta.
2013	Käytävien ja toimistohuoneiden alakattolevyjä uusittu (vanhat villalevyt vaihdettu gyproclevyihin).
2018	Päätearkistotilojen rakentaminen/kunnostus kellarikerrokseen, kirjaston ylimääräisen palvelutiskin purkaminen - tuloilmakanavien äänenvaimentimista poistettu mahdolliset kuitulähteet.
2018	Kellarikerrokseen rakennettu kaupungin päätearkisto, missä yhteydessä on myös kirjavarasto kunnostettu.
2018	Laadittu suunnitelmat lehtilukusalin muutoksesta omatoimikirjastoksi.
2019	Oleva hissi uusittu (12/2019).
2021	1. kerroksen toimistotilojen 168-172 lattiamateriaalit uusittu.

Taulukko 2 Rakennuksen muutostyöt. Lähde: Hankesuunnitelma, 2022.

Kuva 20 Rakennuksen arkkitehtuuriin liittyvien muutosten sijoittuminen.

Tehtyjä selvityksiä

Rakennukseen on tehty ainakin seuraavia selvityksiä:

- Asbesti- ja haitta-ainekartoitus. 2022. Ramboll
- Kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus. 2022. Ramboll
- Julkisivujen kuntotutkimus. 2022. Ramboll
- Ilmanvaihtoon ja sisäilmaan liittyvät selvitykset. 2017. Sweco.
- Julkisivujen kuntotutkimus. 2018. Sweco
- Asbesti- ja haitta-ainetutkimus. 2017. Sweco.
- Inventointi, Kulttuurikeskus

Lähteet

Arkkitehtuurikilpailuja. Architectural Competitions in Finland. Arkkitehti-lehden 7/1980 irtoliite. Iisalmen kaupungin kirjasto- ja kulttuuritalon suunnittelukilpailu.

Iisalmen kaupungin kirjasto- ja kulttuuritalon arkkitehtikilpailun ohjelma. IS-paino, Iisalmi.

Iisalmen kaupungin kirjasto- ja kulttuuritalon suunnittelukilpailu. Arvostelupöytäkirja.

Iisalmen kulttuurikeskuksen peruskorjaus ja uudistaminen. Hankesuunnitelma. ARK Takala. 8.12.2022.

Iisalmen kirjasto- ja kulttuuritalo. Rakennusselitys. Arkkitehtitoimisto Pekka Pitkänen ky.

Laaksonen, Mikko. 2021. Betoni ja modernismi. Arkkitehti Pekka Pitkänen. 1927–2018. UAB BALTO print, Vilnius. DOM publishers.

Luttinen, Jaana. 2006. Iisalmen historia 1970–2000. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Museovirasto. 2019. Rakennettu hyvinvointi. Kulttuurirakennukset. Viitattu 13.7.2023. Saatavissa: <https://www.rakennetuhyvinvointi.fi>

Pitkänen, Pekka. Betoniarkkitehtuurista. *Arkkitehtilehti*. 5/1967. Suomen arkkitehtiliitto. Sanomapaino.

Rakennuslupa-arkisto, Iisalmen kaupunki.

Standertskjöld, Elina. 2011. Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1960–1980. Kolofon Baltic OÜ, Viro. Rakennustieto Oy.